

Rabi Yishmoh'ail says; he should finish - רבי ישמעאל אומר יגמור -

Overview

אחי ר' who maintains that anything which is permitted. The גמרא then cites the משנה regarding 'וכו' that if they were ground one may finish it on שבת, according to ר' ישמעאל (presumably because the liquids are ממילא).¹ Our תוספות discusses the meaning of 'יגמור', and how we know that it is indeed ר"י who maintains דמי שפיר.

פירוש² אינו צריך לסלק הטעינה סמוך לחשכה אלא מניחן כל השבת³ -

The explanation of 'יגמור' is that he is not required to remove the weights from the שום וכו' before dark, but rather he may leave then the entire שבת on the שום וכו'.

תוספות asks:

קשה לרבינו יצחק היכי מוכח דסבר רבי ישמעאל כל דאתי ממילא -

The ר"י has a difficulty; how is it evident that ר' ישמעאל maintains anything which comes by itself (אתי ממילא) -

אפילו עביד בשבת ליכא חיוב חטאת -

There is no חיוב חטאת even if it is done on שבת?

דילמא רבי ישמעאל סבר כבית הלל דשרו אפילו בהנך דלא אתי ממילא⁴ -

אתי ב"ה who permit even by these cases where it is not ממילא -

והא דנקט ריסקן משום רבותא דרבי עקיבא⁵ -

And the reason the משנה here mentions ריסקן, that is because of the novelty of ר"י that even if ריסקן, the rule is יגמור, however ר"י can maintain יגמור even if ר"ע

¹ Once it was ריסקן the liquid keeps seeping out, it is אתי ממילא the entire שבת, that is why ר"י maintains יגמור. This explains the view of ב"ש that one may keep the beams of an olive press on the olives during שבת, even though that it is pressing on the olives to release the oil. The reason is because even if one does it בידים on שבת he will not be חייב a חטאת, since it is ממילא; it will flow regardless whether the beams are there or not. It is ר' ישמעאל who rules this way, regarding השום (where he says יגמור) since it was ריסקן so it is אתי ממילא, and this validates the ruling of ב"ש.

² This seems to be בד"ה יגמור ר"י.

³ The juices will continue to be pressed out of the שום וכו' the entire שבת. We are assuming (according to this פירוש) that the reason why he may leave the טעינה on the שום even on שבת, because it was ריסקן so it is אתי ממילא (and therefore if he would squeeze it בידים there would be no חיוב חטאת); thus validating the reason of ב"ש by הבד.

⁴ In the משנה on יזב, ר"י permitted many things like שורין דיו וכו' and אונין של פשתן וכו', etc. All these cases are not ממילא (and one may certainly not do them on שבת), and nevertheless they are מותר according to ב"ה. Perhaps ר"י agrees with ב"ה and that is why he says יגמור. Really ר"י would maintain יגמור even if ריסקן מבעו"י, where it is not ממילא, like ב"ה maintain. We cannot know that ר"י maintains that if ריסקן מבעו"י there would be no חיוב חטאת if he squeezed them בידים on שבת.

⁵ See 'Thinking it over' # 1.

ועוד תימה דרבי עקיבא דאמר לא יגמור⁶ לא כבית שמאי⁷ ולא כבית הלל -

And furthermore it is astounding that ר"ע who maintains ר"ע is not according to ב"ה and not according to ב"ש!

ונראה לרבינו יצחק דיגמור היינו דיגמור ויאכל בשבת -

And it is the view of the ר"י that 'יגמור' means that he should complete it and eat (drink) the flowing juices from the שום וכו' on שבת -

ולא דמי למשקין שזבו שאסורין דגזרינן שמא יסחוט -
And this case of שום וכו' is not like juices which flow from fruits by themselves, which are forbidden to be drunk on שבת because we make an injunction out of concern that perhaps he will squeeze the fruit on שבת for juice, if we allow him to drink the משקין שזבו -

דהכא אפילו יסחוט ליכא איסור דאורייתא משום דאתי ממילא -
However here it is permitted to drink the juice, because even if he will squeeze the שום וכו' on שבת, there is no איסור מה"ת, since it is flowing ממילא (because he was ר' ישמעאל, this is the view of ר' יוסקן מבעו"י) -

והשתא מייתי שפיר דקסבר רבי ישמעאל כל דאתי ממילא שפיר דמי אפילו לבית שמאי -
So now (that יגמור means he can drink it) the גמרא brings proper proof that ר"ע maintains that whatever is אתי ממילא it is fine even according to ב"ש -
כיון דאי עביד ליה בשבת לא מיחייב⁸ -

Since if he would have done it on שבת (squeezing the שום), he would not be liable for a חטאת, since it is אתי ממילא -

ורבי עקיבא דאמר לא יגמור לא שצריך להסיר הקורה דסבר כבית הלל -
And (even) ר"ע who rules יגמור, it is not necessary to remove the beam, since שבת to leave it on for מותר is אתי ממילא even something which is not ב"ה agrees with ר"ע -
אלא שלא יגמור כדי לאכול משקדש היום דאסורין אפילו לבית הלל -

Rather ר"ע means that he should not finish in order to eat once שבת began, for the juice is אסור even according to ב"ה⁹ -

⁶ The יגמור לא כב"ש ולא כב"ה (not יגמור כבית שמאי ולא כבית הלל) amends this to read, יגמור כבית שמאי ולא כבית הלל.

⁷ Even ב"ש agree that if it is ריסקן (so it is אתי ממילא) it is permitted to leave the wights on (like קורות בית הבד), and it is certainly permitted according to ב"ה (even if ריסקן)! (לא ריסקן)

⁸ אסור. The משקין שזבו are אסור, even though generally שום שריסקן מע"ש, where there was no משקין שזבו (where there was no משקין שזבו); however here since it was ריסקן one may drink it, for even if he will squeeze it בידים on שבת there will be no חטאת, since it was ריסקן מבעו"י, so it is אתי ממילא (therefore there is no חטאת). This validates the view of ב"ה that there is no חטאת (even) for doing it בידים if it is אתי ממילא (גזירה).

⁹ According to ר"ע, even though ב"ה maintains that one may keep the weight on for שבת, nevertheless even ב"ה agree

כשאר משקין שזבו דאסורין דהך סחיטה¹⁰ נמי דאורייתא אף על גב דאתי ממילא -

Like all other משקין שזבו which are אסור to be drunk, for this סחיטה (of the שום שום) is also אתי ממילא even though it is אסור מה"ת (שריסקן).

According to this interpretation, ר"י maintains that one may drink the משקין שזבו from the שום (חיוב חטאת), while ר"ע maintains one may not drink the משקין שזבו from this שום (for if he is סוחט בידים there will be a חטאת). Both agree that he may leave the קורות on for שבת.

ועוד יש לומר דיגמור בידים משתחשך¹¹ -

And one can also say that he may complete the squeezing process with his hands after dark (on שבת) -

דלא דמי למתניתין דלא שרו בית הלל אלא טעינת קורה אבל בידים לא -

For this is not like our משנה, where (even¹²) ב"ה only permits leaving on the bearing weight of the beam, but one may not put the beam on שבת with his hands, however here by ר"י according to שום וכו' one may do so בידים

דהכא כשאין מחוסרין דיכה כדאמר בסמוך¹³ -

Because here by שום וכו' it is not lacking even crushing as the גמרא states shortly -

והשתא מייתי שפיר דכיון דשרי רבי ישמעאל לסחוט בידים ולא גזר אטו מחוסרי דיכה -

So now the גמרא properly brings proof (that אתי ממילא שפיר דמי), for since ר"י permits squeezing the שום with the hands, and he does not make an injunction out of concern because of מחוסרי דיכה -

אם כן במחוסרי דיכה נמי סבר דלא מיחייב¹⁴ -

This indicates that even by מחוסרי דיכה he also maintains that he is not חייב if he squeezed them with his hands –

digresses: תוספות

(משקין שזבו) גזירה שמא יסחוט שבת, because of a (like all other משקין שזבו).

¹⁰ According to ר"ע, the סחיטה of שום וכו' שריסקן, if one does it directly on שבת it is אסור מה"ת (and the same by שבת on חיוב חטאת). This would be in disagreement with ב"ש that by קורות בית הבד there is no חטאת.

¹¹ According to this view, ר"י maintains that if it was ריסקן מבע"ר that it is flowing ממילא (so not only is he permitted to drink the juice, but in addition), he may complete the process and squeeze out the remaining juice with his hands on שבת (since it is אתי ממילא, it is מותר לכתחילה to squeeze [and drink] it).

¹² קורות בית הבד also allows ב"ש.

¹³ See יט,ב. The מחלוקת between ר"י ור"ע is where the שום went through the דיכה process. The case of קורות בית הבד, however, is considered מחוסרי דיכה. Therefore since ר"י maintains (according to בר"ח) that even by דיכה מחוסרי דיכה (read קורות בית הבד) there is no חיוב חטאת, therefore ב"ש maintain that it is permitted to have them remain for שבת.

¹⁴ ר"י maintains that if by דיכה מחוסרי דיכה (read קורות בית הבד) there would be a חיוב חטאת if squeezed בידים, then ר"י would not allow squeezing לכתחילה even by דיכה מחוסרין דיכה, for we would by דיכה מחוסרין דיכה.

ובתר הכי קאמר¹⁵ דלרבי ישמעאל במחוסרי דיכה מיחייב¹⁶ -

And later ר' אלעזר said that according to ר"י where it is דיכה one is חייב, if he squeezed them with his hands -

ואפילו הכי כשאין מחוסרין שרי בידים ולא גזר אטו מחוסרין¹⁷ -

But nevertheless where it is not lacking דיכה (שום), it is permitted to squeeze with the hands, and ר"י is not גוזר on account of דיכה¹⁸.

According to this interpretation, ר"י maintains that one may squeeze on שבת the שום וכו' that was ריב"ז (according to ריב"ז) that even by דיכה, if one squeezes he will not incur a חטאת.

ר"ע cannot follow ב"ש (also) according to this interpretation continues to explain that

אבל כרבי עקיבא לא אתיא כיון דאסור בשאין מחוסרין דיכה אטו מחוסרין דיכה -

However ר"ע forbids ר"ע, since ב"ש cannot follow the view of ר"י (agrees), ש"ס (בר"ה) - מחוסרין דיכה, because of דיכה, אין מחוסרין דיכה where it is דיכה in a case where it is דיכה

מכלל דמחוסרין דיכה מיחייב¹⁹ ואם כן אסור עם חשכה לבית שמאי:

We can infer that by דיכה (קורות בית הבד) he is חייב a חטאת, so therefore it would be אסור to leave the קורות בית הבד when it becomes dark according to ב"ש, who will only permit, if by doing it בידים there will be no חטאת.

Summary

can mean; a. leave the beams on ([רש"י]), b. drink the שזבו (ר"י), c. squeeze on שבת (ועי"ל). According to the proof to ב"ש is only from b and c.

Thinking it over

1. (like) ר' אלעזר even if יגמור ר' ישמעאל argues that perhaps תוספות (like) מחמיר ר"ע is to teach us the novelty that ר' אלעזר says ר"ע is to teach us the novelty that ר"ע (ב"ה) and the only reason it says ר"ע is to teach us the novelty that ר"ע

¹⁵ This is the view of ר' אלעזר (on יט,ב) that ר"י cannot validate ב"ש.

¹⁶ Therefore there is no validation of ב"ש, since קורות בית הבד are considered דיכה and ר"י agrees that in such a case he is חייב חטאת, so there is no explanation why ב"ש should permit it.

¹⁷ ר' אלעזר does not agree with the rational of ר"י that if it would be חייב by דיכה, then ר"י would not permit it by דיכה (the case of שום); rather ר"א maintains that it is possible that by דיכה (קורות) there is a חטאת, and nevertheless by דיכה (שום) it is even מותר and we are not גוזר. (בית הבד)

¹⁸ Presumably, ר' אלעזר will make the same argument according to the first פירוש ר"י that when was מתיר ר' ישמעאל מתיר ר"י to drink, only by שום since it is דיכה אין מחוסרין דיכה so there is no חטאת, however by דיכה (קורות) there will be an חטאת.

¹⁹ If by דיכה (קורות) there is no חטאת (it is only מדרבנן), why should we be גוזר by דיכה (it is a גזירה)! We must therefore conclude that according to ר"ע by דיכה (קורות) there is a חטאת. [All can agree that there is no גזירה by דיכה unless by דיכה (קורות) there is a חטאת, however ריב"ז and ר"א can disagree whether it would be permitted by דיכה (the view of ר"א), or prohibited (ריב"ז).]

even if ריסקן.²⁰ Seemingly we have two choices here; either to say that ריסקן was written to teach us the היתר of ר"י, that since אתי ממילא it is מותר, or to teach us the חומרא of ר"ע, that even if ריסקן it is אסור. Usually we say כח דהתירא עדיף, that the one would rather teach us the power of the one that is מתיר not the one that is אוסר, why here does תוספות assume that ריסקן was stated for the מחמיר, but not for the מקיל?²¹

2. אתי לידי חיוב explained their היתר for leaving on הבד בית הבר, since it is not חטאת, meaning that if he would do it on שבת there would be no חטאת, but it would certainly be אסור. The גמרא rephrased this as מאן תנא דכל מידי דאתי ממילא שפיר דמי, which seemingly means that it is מותר לכתחילה. According to [רש"י] פירוש that יגמור means that he may leave the beams on שבת (and that is the proof to ב"ש, we understand that it is שפיר דמי; however according to תוספות that יגמור means he may drink (or squeeze out the juice), and the proof is that there is no סחיטה בידים (even by דיכה); how can we refer to that as שפיר דמי, if there is an איסור מדרבנן?²²

3. What is the dispute between the first פר"י and the ועו"ל; do they argue whether שום by מותר is סחיטה בידים, or does the ועו"ל maintain that there is no sufficient proof to ב"ש according to the פר"י?

²⁰ See footnote # 5.

²¹ See עץ הדעת טוב.

²² See לשון הזהב.